DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 5 oktober 1999 *

I mål C-84/96,

Konungariket Nederländerna, företrätt av biträdande juridiska rådgivarna J.S. van den Oosterkamp och M.A. Fierstra, utrikesministeriet, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Nederländernas ambassad, 5, rue C.M. Spoo, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiske chefsrådgivaren E. Mennens och juridiske rådgivaren P. Oliver, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 16 februari 1996 och av den räkning som grundas på ett av dessa beslut om avslutande av ERUF-infrastrukturprojekt nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselka-

* Rättegångsspråk: franska.

naal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam), som delfinansierats av Europeiska regionala utvecklingsfonden,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P.J.G. Kapteyn samt domarna G. Hirsch, J.L. Murray (referent), H. Ragnemalm och R. Schintgen,

generaladvokat: A. La Pergola,

justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 3 december 1998,

och efter att den 25 februari 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Konungariket Nederländerna har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 19 mars 1996, med stöd av artikel 173 första stycket i EG-fördraget (nu artikel 230 första stycket EG i ändrad lydelse) väckt talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 16 februari 1996 och av den räkning som grundas på ett av dessa beslut om avslutande av ERUF-infrastrukturprojekt nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam), som delfinansierats av Europeiska regionala utvecklingsfonden (nedan kallad ERUF).

2 I artikel 15 i rådets förordning (EEG) nr 2052/88 av den 24 juni 1988 om strukturfondernas uppgifter och effektivitet samt om samordning av deras verksamheter dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbankens och andra befintliga finansieringsorgans verksamheter (EGT L 185, s. 9), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2081/93 av den 20 juli 1993 (EGT L 193, s. 5, svensk specialutgåva, område 14, volym 1, s. 17, nedan kallad förordning nr 2052/88), föreskrivs följande:

"Övergångsbestämmelser

1. Den här förordningen skall inte påverka fleråriga verksamheter, inklusive justeringen av ramarna för gemenskapsstöd och stödformer som godkänts av rådet eller av kommissionen på grundval av de bestämmelser som reglerar strukturfonderna och som tillämpades innan denna förordning träder i kraft.

2. Ansökningar om stöd från strukturfonderna för verksamheter som är underkastade de bestämmelser som tillämpades innan den här förordningen träder i kraft skall övervägas och godkännas av kommissionen på grundval av de bestämmelserna.

3. Bestämmelserna i artikel 3.4 och 3.5 skall föreskriva särskilda övergångsbestämmelser beträffande genomförandet av denna artikel, inklusive bestämmelser för att garantera att stödet till en medlemsstat inte avbryts beroende på upprättandet av planer och verksamhetsprogram i enlighet med det nya systemet och att beviljandet av stöd till projekt som beviljats stöd före den 1 januari 1989 skall upphöra helt senast den 30 september 1995."

3 I artikel 12 i rådets förordning (EEG) nr 4254/88 av den 19 december 1988 om genomförandebestämmelser till förordning (EEG) nr 2052/88 vad gäller Europeiska regionala utvecklingsfonden (EGT L 374, s. 15), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2083/93 av den 20 juli 1993 (EGT L 193, s. 34, svensk specialutgåva, område 14, volym 1, s. 43), föreskrivs följande:

"Övergångsbestämmelser

Den andel av de belopp som anslås för beviljandet av stöd till projekt som beslutats av kommissionen för Europeiska regionala utvecklingsfonden före den 1 januari 1989 och för vilka man inte ansökt om slutbetalning hos kommissionen senast den 31 mars 1995 skall automatiskt frigöras av kommissionen senast den 30 september 1995, utan att det påverkar de projekt som har suspenderats av juridiska skäl."

I artikel 32.1 i rådets förordning (EEG) nr 1787/84 av den 19 juni 1984 om Europeiska regionala utvecklingsfonden (EGT L 169, s. 1) föreskrivs följande:

"Om ett projekt som omfattas av stöd från ERUF inte genomförs som planerat eller om de villkor som föreskrivs i de rättsakter som reglerar det inte är

uppfyllda, kan stödet från ERUF inskränkas eller upphävas genom beslut av kommissionen efter samråd med ERUF-kommittén.

Medlemsstaterna skall till kommissionen återbetala det av ERUF utbetalade stödet i samtliga de fall då ett nationellt stöd som fungerat som beräkningsgrund för ERUF-stödet har återbetalats till medlemsstaten av investeraren."

4 Kommissionen beviljade genom beslut av den 16 december 1980 ett ERUF-stöd till ett maximibelopp om 12 miljoner NLG för investeringar i infrastrukturprojektet Veendam-Musselkanaal (ERUF nr 80.07.03.002). Projektet planerades vara slutfört år 1985.

5 På grundval av ansökningar om förskottsbetalning utbetalade kommissionen 11 400 000 NLG.

6 Kommissionen beviljade genom beslut av den 12 december 1984 ett ERUF-stöd till ett maximibelopp om 13 320 000 NLG för investeringar i infrastrukturprojektet Weg Veendam (Groningen) (ERUF nr 84.07.03.004). Datum för slutförande av detta projekt fastställdes till den 1 januari 1990.

7 Då denna frist inte kunde iakttas, begärde det nederländska ekonomiministeriet, genom skrivelse av den 5 december 1990, en förlängning av projektet till och med den 31 december 1993. Kommissionen biföll denna ansökan den 19 februari 1991. Den 14 januari 1994 ingav ekonomiministeriet till kommissionen en motiverad ansökan om ytterligare förlängning till och med den 31 december 1994. Kommissionen avslog genom skrivelse av den 17 maj 1994 denna ansökan.

8 På grundval av två ansökningar om förskottsbetalning utbetalade kommissionen 6 030 000 NLG.

9 ERUF-projekten nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam) slutfördes den 31 mars respektive den 1 april 1994.

10 Genom skrivelse av den 23 februari 1995, undertecknad av Jaime Garcia-Lombardero, tjänsteman vid generaldirektorat XVI, regionalpolitik, underrättade kommissionen Konungariket Nederländerna om att betalning inte hade erlagts avseende 18 projekt, däribland ERUF-projekten nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam). De nederländska myndigheterna uppmärksammades därvid bland annat på artikel 12 i förordning nr 4254/88.

11 Genom skrivelse av den 21 mars 1995 underrättade det nederländska ekonomiministeriet kommissionen om att slutliga utvärderingar av tio projekt, däribland ERUF-projekt nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam), skulle översändas före den 30 september 1995.

12 Den 1 juni 1995 ingav den nederländska regeringen två ansökningar om slutbetalning till kommissionen för utbetalning av resterande 600 000 NLG för ERUF-projekt nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 2 010 000 NLG för ERUF-projekt nr 84.07.03.004 (Weg Veendam).

13 Efter det att det nederländska ekonomiministeriet hade framlagt den nederländska regeringens synpunkter avseende bland annat tolkningen av artikel 12 i ERUF-förordningen och hade ingett ytterligare några upplysningar om ett antal specifika projekt, uppgav kommissionen i skrivelse av den 28 juli 1995, undertecknad av Monika Wulf-Mathies, den kommissionsledamot som var ansvarig för regionalpolitiken, att i samtliga de fall där undantaget i artikel 12 i förordning nr 4254/88 avseende uppskov på grund av domstolsförfarande inte är

tillämpligt eller för vilka kommissionen inte hade medgett någon annan frist än den 31 mars 1995 före ikraftträdandet av artikel 12, måste den slutsatsen dras att den fortsatta undersökningen bekräftade att dessa projekt skulle avslutas på grundval av de senaste ansökningar om betalning som kommissionen hade tillgång till den 31 mars 1995. Kommissionen hade nämligen inte befogenhet att avsluta dessa projekt på grundval av ansökningar om betalning som mottagits efter den 31 mars 1995. Konungariket Nederländerna har genom ansökan av den 25 september 1995, som registrerades vid domstolens kansli den 27 september 1995, väckt talan om ogiltigförklaring (mål C-308/95) av denna skrivelse.

14 Den 15 januari 1996 sände kommissionen en räkning för ERUF-projekt nr 84.07.03.004 (Weg Veendam) till det nederländska ekonomiministeriet, vilken mottogs den 24 januari 1996.

15 Den 16 februari samma år sände kommissionen ännu en skrivelse, i vilken den hänvisade till skriftväxling av den 23 februari och den 7 april 1995, av vilka det framgick att den hade avslutat ERUF-projekten nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam) på grundval av uppgifter som den hade tillgång till före den 1 april 1995.

16 För det första av dessa projekt har kommissionen fastställt det ytterligare belopp som den skulle betala till 551 845 NLG. För det andra projektet kräver kommissionen återbetalning av 1 364 180 NLG.

17 Den nederländska regeringen har till stöd för sin talan anfört sex grunder. Den klandrar för det första kommissionen för att ha gjort en oriktig tolkning av artikel 12 i förordning nr 4254/88 genom att anse att fristen den 31 mars 1995 utgjorde en yttersta frist för att inge de slutliga utvärderingarna, vilken inte kunde flyttas fram. Den nederländska regeringen har vidare anmärkt att kommissionen inte på lämpligt sätt har angett skälen till att den inte kunde ta hänsyn till ansökningar om slutbetalning som ingetts efter den 31 mars 1995, i ännu högre grad eftersom denna inte hade avslutat projekten förrän den 15 januari och den

16 februari 1996. Sagda regering anser vidare att kommissionens tillämpning av artikel 12 i förordning nr 4254/88 åsidosätter vissa allmänna gemenskapsrättsliga principer, nämligen principerna om lojalitet inom gemenskapen och om regionalt partnerskap, principen om skydd för berättigade förväntningar och även proportionalitetsprincipen. I andra hand hävdar den nederländska regeringen att, med hänsyn till principen om lojalt samarbete som stadgas i artikel 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG), borde kommissionen i vilket fall som helst ha ansett ekonomiministeriets skrivelse av den 21 mars 1995 utgöra en ansökan om slutbetalning. Den nederländska regeringen har även gjort gällande att kommissionen har åsidosatt artikel 32.1 i förordning nr 1787/84. Den hävdar slutligen att kommissionens beräkning i dess beslut av den 16 februari 1996 inte är korrekt, i den mån som denna har underlåtit att ta hänsyn till den mellankommande förklaringen av den 6 april 1994.

Felaktig tolkning av artikel 12 i förordning nr 4254/88

18 Den nederländska regeringen anser att kommissionen felaktigt har ansett fristen den 31 mars 1995 vara en frist som inte kunde förlängas. Enligt regeringen framgår det tydligt av artikel 12 i förordning nr 4254/88 jämförd med artikel 15.3 i förordning nr 2052/88 att den 31 mars 1995 inte skall anses vara en yttersta frist, utan en ren ordningsfrist avsedd att göra det möjligt att senast den 30 september 1995 definitivt avsluta de projekt som kommissionen godkänt före den 1 januari 1989. Kommissionen anser sig således ha behörighet att göra en skönsmässig bedömning som tillåter den att ta hänsyn till ansökningar om betalning som ingetts efter den 31 mars 1995.

19 Den nederländska regeringen anser att även den omständigheten att det saknas påföljd om kommissionen överskrider fristen den 30 september 1995 talar för uppfattningen att kommissionen förfogade över ett visst handlingsutrymme.

20 Kommissionen hävdar för sin del att fristen den 31 mars 1995 inte kan anses vara en ren ordningsfrist. Enligt kommissionen kan denna frist anses vara rent upplysande enbart om det enligt artikel 12 inte följer några rättsverkningar av att den inte iakttas. I det förevarande fallet föreskriver dock denna bestämmelse att kommissionen automatiskt skall frigöra anslagna belopp, om fristen den 31 mars 1995 för ansökningarna om slutbetalning inte iakttas.

21 Domstolen påpekar i det avseendet för det första att artikel 15.3 i förordning nr 2052/88 bland annat har som mål att beviljandet av stöd till projekt för vilka ett beslut om beviljande av stöd har fattats före den 1 januari 1989 skall avslutas senast den 30 september 1995.

22 För det ändamålet har gemenskapslagstiftaren genom artikel 12 i förordning nr 4254/88 fastställt sista datum för att vid kommissionen ansöka om slutbetalning av anslagna belopp till den 31 mars 1995. Gemenskapslagstiftaren har dessutom fastställt en påföljd om denna frist inte iakttas, nämligen att en andel av anslagna belopp frigörs automatiskt.

23 Domstolen konstaterar att gemenskapslagstiftaren därvid inte har gett kommissionen någon befogenhet att göra en skönsmässig bedömning avseende tillämpningen av denna påföljd, eftersom frigörelsen av beloppen är en automatisk och oundviklig följd av att fristen den 31 mars 1995 inte iakttas.

24 Följaktligen kan detta datum inte anses vara en ren ordningsfrist som kommissionen efter sitt fria skön kan förlänga.

25 Denna slutsats är dessutom förenlig med rättssäkerhetsprincipen, vilken utgör en av de allmänna gemenskapsrättsliga principerna.

26 Det framgår nämligen av domstolens rättspraxis att rättssäkerhetsprincipen bland annat kräver att en bestämmelse som fastställer en preklusionsfrist, särskilt när den kan leda till att en medlemsstat berövas ett ekonomiskt stöd, när ansökan beviljats och på grundval av vilket den redan har haft betydande utgifter, är klart och precist avfattad för att medlemsstaterna med full kännedom om skälen skall kunna inse den betydelse det har för dem att iaktta denna frist (dom av den 26 maj 1982 i mål 44/81, Tyskland mot kommissionen, REG 1982, s. 1855, punkt 16).

27 Om kommissionen däremot, såsom den nederländska regeringen hävdar, hade befogenhet att företa en skönsmässig bedömning som gjorde det möjligt för den att ändra datumet den 31 mars 1995, med hänsyn till dess arbetsbörda och förmåga att definitivt avsluta projekten senast den 30 september 1995, skulle det ha varit omöjligt för medlemsstaterna att med säkerhet avgöra vilket datum deras ansökningar om slutbetalning kunde inges utan att riskera att hindras av preklusionsfristen.

28 Slutligen kan den omständigheten att kommissionen själv har överskridit fristen den 30 september 1995 utan att det medförde några rättsverkningar inte tolkas såsom ett tecken på att kommissionen hade någon som helst befogenhet att göra en skönsmässig bedömning avseende tillämpningen av fristerna.

29 Att gemenskapslagstiftaren inte stadgat någon påföljd för att denna frist skall iakttas beror uppenbarligen på att det för denne var omöjligt att i juli 1993, då datumen den 31 mars och den 30 september 1995 fastställdes, avgöra hur många projekt som kommissionen skulle behöva behandla under de sex månaderna mellan dessa två datum.

30 Av detta följer att talan inte kan vinna bifall på den första grunden.

Huruvida det saknades motivering

31 Den nederländska regeringen hävdar att även om kommissionen slutligen tycks ha ansett den 31 mars 1995 utgöra en ordningsfrist, skall det påpekas att den inte på lämpligt sätt har angett skälen till att den inte kunde ta hänsyn till ansökningar om slutbetalning som ingetts efter detta datum. Denna brist på motivering är enligt regeringen desto mer uppenbar eftersom kommissionen inte avslutade projekten förrän den 15 januari och den 16 februari 1996.

32 Kommissionen anser att talan inte kan vinna bifall på denna grund eftersom institutionen inte hade något handlingsutrymme vid tillämpningen av artikel 12 i förordning nr 4254/88, vilket den har erinrat om.

33 Det framgår av svaret avseende den första grunden att kommissionen med rätta ansåg att datumet den 31 mars 1995 inte utgjorde en ren ordningsfrist. Följaktligen kan talan inte heller vinna bifall på den andra grunden.

Huruvida vissa allmänna gemenskapsrättsliga principer har åsidosatts

34 Den nederländska regeringen hävdar vidare att kommissionens tillämpning av artikel 12 i förordning nr 4254/88 åsidosätter vissa allmänna gemenskapsrättsliga principer.

35 Den nederländska regeringen anser för det första att kommissionen har antagit de omtvistade besluten i strid med den princip om lojalt samarbete som stadgas i

artikel 5 i fördraget och med principen om regionalt partnerskap, vilken bland annat nämns i ingressen till förordning nr 2052/88 och utgör en särskild uttrycksform för denna princip.

36 Således borde kommissionen, med hänsyn till de grundliga kontroller och de ansträngningar som gjorts av de nederländska myndigheterna, ha tagit hänsyn till de ansökningar om slutbetalning som anmälts till kommissionen genom skrivelse av den 21 mars 1995 och som inkom den 1 juni samma år, i ännu högre grad som dessa ansökningar inte rörde utgifter som redovisats efter den 31 mars 1995.

37 Den nederländska regeringen anser vidare att kommissionen har kränkt principen om berättigade förväntningar. Den anger att artikel 15 i förordning nr 2052/88 jämförd med artikel 12 i förordning nr 4254/88 med retroaktiv verkan har medfört en djupgående ändring av de bestämmelser som är tillämpliga på infrastrukturprojekt genom att det införts ett datum för ingivande av ansökningar om slutbetalning samt ett datum för definitivt avslutande av projekten. Före ikraftträdandet av dessa två bestämmelser föreskrevs i de gemenskapsbestämmelser som var tillämpliga på ERUF-stöd inte något sista datum för fullgörande av de ekonomiska åtaganden som avtalats för projekt som skulle utföras under flera räkenskapsår eller någon frist för ingivande av ansökningar om slutbetalning.

38 Även om det i de enskilda besluten om beviljande av stöd fastställdes frister för genomförandet, hade för övrigt kommissionen tagit för vana att bifalla ansökningar om förlängning utan att uppställa andra villkor än att den nya fristen skulle iakttagas.

39 Med hänsyn till de nya bestämmelsernas genomgripande karaktär, borde kommissionen ha informerat medlemsstaterna om det sätt på vilket den avsåg att tolka artikel 12 i förordning nr 4254/88 och om de ekonomiska konsekvenserna av denna tolkning, och detta även om den aldrig själv hade hyst något tvivel avseende denna artikel, eftersom det fanns en möjlighet till tvetydighet för en medlemsstat.

40 Eftersom kommissionen inte har lämnat sådan information anser den nederländska regeringen att den var i sin fulla rätt att tro att det definitiva avslutandet av det omtvistade projektet inom ramen för artikel 12 i förordning nr 4254/88 såsom tidigare skulle äga rum i en anda av samråd och lojalt samarbete, i ännu högre grad eftersom kommissionen hade låtit den yttersta fristen den 30 september 1995 passera utan att reagera.

41 Den nederländska regeringen hävdar vidare att kommissionens tillämpning av påföljden strider mot proportionalitetsprincipen.

42 Den nederländska regeringen har följaktligen påpekat att domstolen ansett att åsidosättande av en sekundär skyldighet inte i sig kan leda till förlust av rätten till stöd när de huvudsakliga skyldigheterna har iakttagits fullt ut (dom av den 21 juni 1979 i mål 240/78, Atalanta, REG 1979, s. 2137). Det framgår dessutom av fast rättspraxis att påföljden skall vara lämplig för att förverkliga det avsedda syftet och inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte (se bland annat dom av den 27 juni 1990 i mål C-118/89, Lingenfelser, REG 1990, s. I-2637).

43 Eftersom de huvudsakliga skyldigheter som grundar en rätt till ERUF-stöd hade uppfyllts, borde kommissionen ha avhållit sig från att tillämpa den föreskrivna påföljden för att ansökningarna om slutbetalning inte ingetts inom fristen, i ännu högre grad eftersom syftet med det definitiva avslutandet av projekten till den 30 september 1995 inte på något sätt hade äventyrats.

44 Kommissionen har understrukit att den nederländska regeringens argument avseende principerna om lojalitet inom gemenskapen och om regionalt partnerskap, principen om berättigade förväntningar och proportionalitetsprincipen förutsätter att den har en viss befogenhet att göra en skönsmässig bedömning avseende tillämpningen av artikel 12 i förordning nr 4254/88, vilket inte är fallet.

45 Kommissionen anser dessutom att sökandens argument inte heller kan anses utgöra kritik av artikel 12, eftersom de annars inte skulle tas upp till sakprövning med hänsyn till att fristen för att väcka talan mot denna bestämmelse sedan länge har löpt ut.

46 Domstolen erinrar för det första om att kommissionen inte hade befogenhet att företa någon skönsmässig bedömning av tillämpningen av den påföljd som avses i artikel 12 i förordning nr 4254/88 för det fall fristen den 31 mars 1995 inte skulle iakttas, vilket framgår av punkterna 21—24 i förevarande dom.

47 Följaktligen har kommissionen, genom att vid avslutandet av ERUF-projekten nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam) inte ta hänsyn till de ansökningar om slutbetalning som de nederländska myndigheterna hade inkommit med den 1 juni 1995, enbart tillämpat artikel 12 i förordning nr 4254/88. Dess handlingssätt kan således inte som sådant ha kränkt vare sig principen om lojalitet inom gemenskapen och den därav följande principen om regionalt partnerskap eller proportionalitetsprincipen.

48 Vad beträffar det påstådda åsidosättandet av principen om berättigade förväntningar, skall det påpekas att den nederländska regeringen enbart har hänvisat till kommissionens inställning före ikraftträdandet av artikel 12 i förordning nr 4254/88. Regeringen har inte för perioden efter detta datum gjort gällande något specifikt handlingssätt av kommissionen som skulle kunnat leda den till att anta att datumet den 31 mars 1995 utgjorde en ren ordningsfrist, vars iakttagande inte medförde några rättsverkningar.

49 Eftersom det i artikel 12 fastslagna sambandet mellan den omständigheten att fristen för ansökningar om slutbetalning den 31 mars 1995 inte iakttas och den automatiska frigörelsen av delar av de anslagna beloppen inte på något sätt är tvetydigt, kan det dessutom inte anses att kommissionen, genom att inte kontrollera hur varje medlemsstat förstod denna bestämmelse, hos någon av dem kunnat framkalla berättigade förväntningar på att det inte skulle medföra någon påföljd att överskrida denna frist.

50 Eftersom den nederländska regeringen klart angett att den inte avsåg att ifrågasätta rättsenligheten av artikel 12 i förordning nr 4254/88 genom att åberopa den grund som hänför sig till åsidosättande av principerna om lojalitet inom gemenskapen och om regionalt partnerskap, av proportionalitetsprincipen och principen om berättigade förväntningar, finns det slutligen inte någon anledning att behandla denna fråga.

51 Av detta följer att talan inte kan vinna bifall på den tredje grunden.

Huruvida kommissionen har gjort en uppenbart felaktig bedömning genom att inte anse skrivelsen av den 21 mars 1995 vara en ansökan om slutbetalning

52 Den nederländska regeringen hävdar att eftersom det saknas formulär för detta ändamål borde kommissionen ha ansett det nederländska ekonomiministeriets skrivelse av den 21 mars 1995 vara en ansökan om slutbetalning med hänsyn till principerna om lojalt samarbete och om partnerskap.

53 Enligt den nederländska regeringen kunde kommissionen av denna skrivelse dra slutsatsen att de omtvistade projekten hade avslutats och att de nederländska myndigheterna avsåg att göra gällande rätten till det stöd som inte utbetalats.

54 Den nederländska regeringen anser att det inte finns något som säger att den ansökan om slutbetalning som avses i artikel 15 i förordning nr 2052/88 och artikel 12 i förordning nr 4254/88 kan likställas med den "ansökan om slutlig betalning" som det hänvisas till i artikel 28 i förordning nr 1787/84. Till skillnad från vad som är fallet med den sistnämnda ansökan har inga ytterligare villkor fastställts vad beträffar ansökan om slutbetalning, vilket innebär att enbart en skrivelse kan vara tillräcklig.

55 Om skrivelsen av den 21 mars 1995 inte kunde anses vara en fullständig ansökan om slutbetalning skulle det dessutom ankomma på kommissionen att, med hänsyn till principen om lojalt samarbete, delge de nederländska myndigheterna sin inställning med vändande post för att de skulle kunna rätta sin ansökan om betalning inom den utsatta fristen eller i förekommande fall inom en lämplig frist som kommissionen skulle bestämma.

56 Kommissionen anser däremot att även om det medges att en ansökan om slutbetalning inte kan likställas med en ansökan om slutlig betalning i den mening som avses i artikel 28 i förordning nr 1787/84, vilket den bestrider, skall ansökan om slutbetalning åtminstone klart och precist uttrycka viljan att erhålla ett bestämt belopp. Den skall även innehålla de uppgifter som beräkningen av beloppet skall grundas på. Skrivelsen i fråga innehåller emellertid inte någon av dessa uppgifter.

57 I det avseendet skall det påpekas att det framgår klart av artikel 12 i förordning nr 4254/88 jämförd med artikel 15 i förordning nr 2052/88 att ansökningar om slutbetalning från medlemsstaterna åtminstone skall innehålla upplysningar som möjliggör för kommissionen att definitivt avsluta dessa projekt och betala de begärda beloppen.

58 Det förefaller emellertid som om den nederländska regeringen i sin skrivelse av den 21 mars 1995 vad beträffar ERUF-projekten nr 80.07.03.002 (Veendam-Musselkanaal) och 84.07.03.004 (Weg Veendam) enbart meddelade att projekten var avslutade och att slutliga utvärderingar skulle översändas till kommissionen under september månad 1995. Regeringen gav inte kommissionen några upplysningar som möjliggjorde för denna att definitivt avsluta projekten i fråga, i synnerhet vad beträffar de begärda beloppen. Följaktligen kunde denna skrivelse inte anses vara en ansökan om slutbetalning i den mening som avses i artikel 12 i förordning nr 4254/88.

59 Dessutom kan kommissionen inte klandras för att den inte med vändande post informerade de nederländska myndigheterna om att skrivelsen av den 21 mars 1995 inte kunde utgöra en ansökan om slutbetalning eftersom, såsom framgår av punkt 57 i förevarande dom, den nederländska regeringen rimligtvis inte kunde vara ovetande om denna slutsats.

60 Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den fjärde grunden.

Huruvida artikel 32.1 i förordning nr 1787/84 inte har tillämpats

61 Den nederländska regeringen anser att kommissionen, eftersom avslutandet av de omtvistade projekten medförde en minskning av ERUF-stödet, i enlighet med artikel 32.1 i förordning nr 1787/84 var skyldig att samråda med ERUF-kommittén, vilket såvitt den vet inte har gjorts.

62 Kommissionen anser däremot att artikel 32 i förordning nr 1787/84 avser en annan situation än den som det är fråga om i artikel 12 i förordning nr 4254/88. Det gäller olika förfaranden för de två bestämmelserna. Förfarandet vad gäller artikel 12 består i att de anslagna beloppen automatiskt frigörs, varvid samråd inte skall äga rum med ERUF-kommittén, vilket föreskrivs i de andra bestämmelserna.

63 I det avseendet skall det påpekas att det i artikel 32 i förordning nr 1787/84 föreskrivs att kommissionen, när ett projekt inte har genomförts som planerat eller de villkor som föreskrivs i de rättsakter som reglerar det inte är uppfyllda, kan besluta att minska eller upphäva ett stöd. Kommissionen har därför en befogenhet att göra en skönsmässig bedömning. Innan denna befogenhet utövas skall emellertid samråd äga rum med ERUF-kommittén.

64 Den situation som avses i artikel 12 i förordning nr 4254/88 är annorlunda. Kommissionen har nämligen i detta fall inte någon befogenhet att göra en skönsmässig bedömning, eftersom frigörelsen av beloppen och således minskningen eller upphävandet av stödet utgör en automatisk och oundviklig följd av att fristen den 31 mars 1995 inte iakttogs för ansökningar om slutbetalning, såsom framgår av punkt 23 i förevarande dom. Av detta följer att det förfarande som avses i artikel 32 i förordning nr 1787/84, som föreskriver att samråd skall äga rum med ERUF-kommittén, inte är tillämpligt.

65 Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den femte grunden.

Huruvida kommissionen har gjort en uppenbart felaktig bedömning genom att inte ta hänsyn till den mellankommande förklaringen av den 6 april 1994

66 Den nederländska regeringen anser slutligen att kommissionens beräkning på 15 552 734,98 NLG, i dess beslut av den 16 februari 1996, inte är korrekt, eftersom den har underlåtit att ta hänsyn till en mellankommande förklaring av den 6 april 1994.

67 Den nederländska regeringen medger att förklaringen i fråga hade upphävts genom ett telefax av den 8 november 1994 från ekonomiministeriet. I och med detta telefax skapades emellertid ett samband mellan upphävandet av den mellankommande förklaringen och ingivandet av ansökan om slutbetalning. Eftersom kommissionen har vägrat att ta hänsyn till ansökan om slutbetalning, borde den även ha bortsett från att den mellankommande förklaringen upphävdes, med hänsyn till principerna om lojalt samarbete och god förvaltning.

68 Kommissionen har uppgett att förklaringen av den 6 april 1994 inte var tillräckligt klar. De beräkningskriterier som tillämpats av Konungariket Neder-

länderna var osäkra och själva beräkningen ledde till ett stöd på 33 procent i stället för 30 procent som föreskrivs i beslutet om beviljande. Det var av den anledningen som den nederländska regeringen i sitt svar på en skrivelse från kommissionen beslutade att upphäva denna förklaring.

69 I det avseendet är det tillräckligt att konstatera att den nederländska regeringen, genom att välja att ensidigt och villkorslöst återkalla sin förklaring av den 6 april 1994, har fått den att upphöra på det rättsliga planet. Kommissionen kan således inte klandras för att inte ha tagit hänsyn till den nämnda förklaringen i sitt beslut om avslutande av ERUF-projekt nr 84.07.03.004 (Weg Veendam).

70 Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den sjätte grunden.

71 Av vad anförts följer att talan skall ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

72 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Konungariket Nederländerna skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Konungariket Nederländerna har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

följande dom:

1) **Talan ogillas.**

2) **Konungariket Nederländerna förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.**

Kapteyn Hirsch Murray

Ragnemalm Schintgen

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 5 oktober 1999.

R. Grass

Justitiesekreterare

P.J.G. Kapteyn

Ordförande på sjätte avdelningen